

Mon premi Intche-no : "le triolè"

Autor(en): **L'Homme, Léon**

Objekttyp: **Article**

Zeitschrift: **L'ami du patois : trimestriel romand**

Band (Jahr): **26 (1998)**

Heft 104

PDF erstellt am: **28.06.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-244018>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern. Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Mon premi Intche-no: "Le Triolè"

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Lé d'amon, na méjon tsanpithra !
Cholèta, bachèta dè fritha.
Teché dza chaptant'an, li é fê mè j'adyu.
Outoua, tyè nô poujè dè têra.
On kemon po di pre-dè-têra.
Iro chèkon apri ma chyèra.
No j'ran nô j'infan, chin avé j'ou on dyu.

Tru charâ, la pyèthe mankâvè.
Père-gran anhyan... ch'indalâvè !
Apri, no j'an tchithâ chi galé Triolè.
Chènya l'a rèprè in partâdzo
A kârant'an, pyin dè korâdzo,
- Kontâvè chu mè dji j'an d'âdzo -
Le bin dè chè parin, ôtyè pye ryondelè.

N'irè pâ lvin, anon, "La Koutha."
L'a fayu bâti oun'achotha,
Rèfèr'oun'èthrabye po lodji lè modzon.
Pu, di tètubyo j'an dè krije
Hou lê dè Bèrna... pouta bije !
Lè dzin l'avan la mina grije
E prâ dè payijan, tsèhyi dè lou méjon.

Di koradjâ dzin dè la têra
L'an tinyè, ma, pè bri dè dyèra.
Chènya din chon bon tin, avuyé chè nô j'infan
E Madeleine nouthra mère,
Tindra è bouna l'a chu fére
Bon minâdzo è lè j'afère
Po pâ no j'inrinbyâ, môgrâ hou krouyo j'an.

Prou dzouyo din grantè famiye !
Du tin j'in tin kotyè brije-biye !
Chovin po takînyi, on chavè ch'akordâ.
Lè j'on dzuyivan a la bâra;
Oubin ou tsego. Bon kârd'âra !
Nyon n'alâvè a la tantâra.
Dègremiyi ou pâ, fayè bin rèkordâ.

Di tsapalè... prâ dè djijannè.
Pâ dè rêmèdo ! Di tijannè.
Ti in bouna chindâ ! Chènya fachè tsantâ.
Dè bon kâ, no no j'inbriyâvan.
Chovin a Bovè no moujâvan.
Chè tsan patè, lè j'adorâvan !
Dona è lè dèri, iran intrètsantâ.

Dona, portan pâ mé dzounèta
L'a onko batsi na fiyèta.
Fachilo a kontâ, chin fachè dji j'infan
Katro bouébo è chyè fiyètè,
Duvè rintse dè j'achiyètè,
Bounè choupè djémé hyarètè.
Le pan kuyèjé ou foua; djémé no j'an j'ou fan.

E no j'an krè, ti prè dè l'âdzo.
Di j'anhyan aprè le lingâdzo.
L'a fayu bèjonyi po idji lè parin.
Achtou k'on puyè tinyi di badyè,
Rathalâ, butsiyi lè j'adzè
In tsantin chovin dutrè kobyè,
Ma, pâ po dè l'èrdzin, no j'in bayivan rin.

Irè dinche din lè kanpanyè.
Pè l'èthrabyo, modzon è banyè.
Di pènâbyo travô ! To chè fachè a bré,
Kotyè tsavô, prâ dè j'armayè
Inboralâ, tyint'atiraye !
N'irè pâ dè la bretintaye.
To pyan po la tsèru, on kontâvè lè ré.

Vinyè la chéjon di fènâdzo.
Ti chu lè prâ, dè ti lè j'âdzo.
Chéyi, dèjandanyi, èpu veri le fin.
Pè bi tin, djémé oun'aritha.
Garantecho, n'irè pâ fitha,
Dou fin, gayâ tantya la fritha !
La demindze ou mohyi i dondâvan... dèhyin.

Intrè fin è rēkouâ, nâ pouja.
Byôtâ pèrto ! Hyorè la rouja.
E lè grètè ponbyon, in grapè dè grafyon.
A vo gran bondzoua, dzin di velè !
No j'an dza lèvà lè j'ètsilè.
Galé travô po man abilè !
Krato-bouârno d'abor, pu, bidon, krebiyon.

Bi chelâ ! La mèchon l'è mâra.
Di tsan bi drê môgrâ la kâra.
A la fô on farê di lordo bi j'andin.
Lè fiyè vindrôn lè j'èthindre.
Chè hyînèron chin tru lou pyindre.
Po dou bon pan, l'y fô ch'atindre.
Bon korâdzo môgrâ, lè tsèrdon è lè tsin.

Abotsalâ, lè min pènâbyo.
E le bosti cherè portâbyo
A la fortse, a bré, chu le bi lin vyolè
Charâ, veri a la bobena
Bon chon di dzêrbè, granna bouna;
Go dè nouthra têra kemouna !
Ma, hou pèjin j'èpi, pâchèron ou bourdyè.

Kuyé n'a pâ j'ou pyéji a vère
Ti hou gran choutolâ è tsère
Din la mè dè tsâno, a la viy' mèkanike.
Chin pachâvè pè trè j'ètâdzo
Bin rèparti po le batâdzo.
L'y vinyan du prâ dè velâdzo.
Puyé pâ mè rèvondâ dè tota ha tèknike.

Apri mè dè think'an dè dyèra
Ke l'a fê a gurlâ la têra,
Nouthron piti payi l'a rèyu di bi dzoua
Grâthe ou travô din lè tourbyèrè
Ke l'an tséhyi bin di mijèrè
E po la ya, kotyè lumyèrè.
Dè l'èrdzin bin gânyi ou payi dè Friboua.

Chon rèvinyè du la frontère
Homo è tsavô fro dè puyère.
E la ya l'a rèprè avuyé min dè pochyin.

Putha di routè pèralâjè
Goudrenâyè, rin mé puyirâjè !
L'an danhyi avuyé lè grahyâjè.
Rin mé dè pou têrô. L'y an j'ou dè l'èchyin.

Nyon mé chè pâchè dè machinè.
Tsakon vou dè to, on chè rinè.
Yô van-the no menâ, ti hou j'ordinateu ?
Le mondo vindrè-the chtupido ?
Tantyé din la yê, van tru rido !
Ouê ! dè titha, i chon cholido
Ma, yô no minnèron, hou gran kalkulateu ?

Che gatoyon kotyè j'èthèlè,
Chabrèrè adi prou tsandèlè
Po èhyèri ché-bâ, le pou ke châbrèrè.
Lyin di velè, chu lè montanyè
L'y van pâ.mé tyè po lè banyè,
Ma po tsouyi chi kâ ke chanyè.
L'apokalipche dè Chin Djan, pâ on chèkrè '...

Châbrèron-the, kotsè trantchilè ?
Lyin dè to, dou trayin di velè.
On konprin ke lè dzin, mafi dè poluchyon
Ch'in van in felè chu lè routè,
Pâ ti dzoyâ, di minè poutè.
Po lè j'on, le travô dèroutè.
Ma, on piti kurti, pou vinyi na pachyon.

Pèrto, méjon abandonâyè,
E mafite dè tan d'anâyè,
Tru'chovin dèléchyè, kemin mon Triolè.
Kotâ le têvi dè la bouârna!
L'intse dou no vuyèrdè che n'ârma.
Chu chobrâ charâ pè l'èchtoma.
Vu rèvinyi vèr-tè, tan damâ Triolè.

Arouvâ a on chèrtin âdzo,
Chè chintre lyin dè chon velâdzo,
I fô bin chè mèfyâ dè pâ ch'intoupenâ.
Vuyèrdâ l'èchpri dè che n'infanthe
Po rèvivre di dzoyechanthe
Kan on verivè kotyè danthe
Avuyé na pèrnèta, dza dzoyâja d'amâ.

On pou avê dou rematiche.
Fô pã n'in fêre na nyônyiche,
Ma moujã a hou ke puyon pã mé lou ridji.
Chè bon j'èmi fan la famiye,
E lè j'infan, bouébo è fiye,
Mér-gran, chon triko, cha krebiye.
L'y a bouneu por ti, ch'on chà ch'amã, ch'idyi.f

Po martchi, che fô na krochèta,
Léche pã ta dâthe cholèta.
Fã tan bon rinkontrã hou j'anhyan amuyirã
To pyan fêre lou promenãrda,
Lè pã potu l'an lou rijãrda
Kan di piti i l'an la gãrda.
Chin lè vuyiti dou kou, i chon di bènirã.

On rêvê chè dzounè j'anâyè,
Lè bi j'an, lè poutè chyâyè.
Che l'a fayu chovin rêmuyã, dèmènadzi,
Fêre vinyi la chãdze-fèna.
Adon, batsi chovin, pã jinna !
Tsakon chavê prindre cha pèna.
Vè lè bon payijan, totèvi a medzi !

Duè ! mè chu promè dè rêvêre
Avuyé ma brãva koujenêre,
Méjire è chon ketsè, chuto le Triolè.
Don tin, le tsemin, na tsêrêre !
On grètson ke fachê a puyêre
Doulon dè l'adz'd'èpena nère.
I fayè bin kritchi. Ora, chin va cholè !

Akuta !...l'intse, cha mujika.
Che gorgochè, l'è cha rèplika.
I agotè djémé. La chourche, pã bin lyin.
Chè notè chinbyon na préyîre,
Mèlodiya dâthe è lèrdjîre.
I rêvin... djémé la dèrîre.
L'è-the fathon a li dè chaluã lè dzin ?

Na ralonze ou tê fã achotha.
L'y an buyã grantin a chotha
Dèléchya la méjon... ma, l'è-the po grantin ?
Pyèna loyèta dè fachenè.

Fô krêre ke nyon abandonè.
Pã chi krouyo chon k'inpojenè.
Dèvan le fenèthri, bou intètsi atin.

Oh ! di bin pititè fenithrè !
La fathe in bi bou l'i chè prithè.
Mouda dou viyo tin, totè in krèjiyon.
Hou dou pèyo dèchu, parêre.
I chinbyon lou katchi dè puyêre.
L'avan-tè lou fã inbornyère.
On lè derè vuyéti, chin brire ou-n-èpiyon.

Le dèchu dè pouãrta dè grandze,
Vo j'i dèvenã, rin d'èthrandze...
La kouvèrta in bou, dou tsãno bin rènyã
Lãrdze è lorda pithe aryondãyè.
Travô d'on yãdzo; bin chkulptãyè.
Din lè bè, to fin adjuchtãyè.
I chè léchè vuyéti, in intrin ou dènyã.

Inke d'amon, le bou di Trotsè.
Atînyin, le Marè di Fortsè.
Din le to viyo tin, pindan lè kondanã.
Pachãdè-vè ou hyã dè lena !
Di korbé atchã dè frètsena,
Chuto che fã ouna kramena.
Dèthorbã, viron adi, ko di j'afamã.

Po gãnyi di lanbè dè tèra,
Ti lè j'evè dè l'avan-dyêra
L'avan la radze ou kã po èchèrtã lè chè.
Abathardyè lè balè j'adzè !
Lè j'otoritã, pã bin chãdzè
Ne mreton prou pã di j'èmãdzè
Po chi léchi alã...prèparã di dèjè...

T'i ink'adi...ma Hôta-Yanna !
Bouna tèra, a prã, a granna.
Lé, chi to bi Dzubyã... tantyè ou Dèfènan !
On vè le Jura, lè montanyè,
Velãdzo, mohyi, ôtè danyè.
Di dzin trantchilo, chin tsekanyè.
Por vo, l'è chin èkri, mè j'èmi patèjan.

